

EDINOST

Glasilov Slovenskega političnega društva za Primorsko

»V edincih je moč.«

«EDINOST» izhaja 2 krat na teden vsako sredo in soboto o poludne. Cena za vse leto je 45 gl., za polu leta 23 gl., za četrt leta 12 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročila, reklamacije in inserate prejema Opravištvo, via Terrate, »Nova tiskarna«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Terrate«: »Nuova Tipografia«; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznanila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Cesarjevna Štefanija!

Veliko veselje navdaja vse prave Tržačane, brez razločka narodnosti, vse prave prijatelje svoje ožje in širje domovine, izimši one, ki škele v Rim, zaradi prihoda Nj. visokosti cesarjevine Štefanije v cesarski grad Miramar, ki stoji na najromantičnejšem kraju naše okolice. Cesarjevna Štefanija pride v ponedeljek zvečer v Miramar in ostane tam ves mesec, da se bo namreč posluževala morskimi kopelji, ob enem pa, da bo napravljala izlete, ne le po morju, temuč tudi po naši okolici, v kateri namen je pred gradom Miramar zakotvena jahta nepozabljivega zgraditelja čarobnega grada Miramar »Fantasie« in je z Dunaja prišlo v Miramar 6 ali 7 dvorskih kočij z mnogimi konji. Vse to in druge priprave kažejo, da se hoče cesarjevna v naši sredi prav vdomačiti.

Veseli je zaradi tega dogodka je toliko večje in toliko bolj opravičeno, ker po smrti nepozabljivega Maksimilijana ni Trst imel več visoke česti, da bi v njegovej sredini bil za več časa prebival kak ud cesarske rodbine. Ali toliko večje veselje vlada mej našim prebivalstvom nad prihodom cesarjevine, ker Ona je vsem avstrijskim ljudstvom toliko simpatična ter v njo stavi posebno mlajša generacija toliko lepega upanja, kakor v bodočo vladarico. In kaj bi se ne navduševala ljudstva za soprogo našega preljubljivega cesarjeviča, za unukinjo najpoštenjšega in modrejšega kralja Leopolda, vladarja, katerega je belgijsko ljudstvo kar ubožavalo.

Oboje to, ako tudi ne bi bile uže dobro znane najlepše lastnosti naše cesarjevine, kakor so: milosrčnost, uljudnost, ponižnost, udanost v Boga in ljubezen ter usmiljenje do trpečega

ljudstva, daje nam najboljšo jamstvo za bodočo srečo avstrijskih ljudstev. Ali ne le bodočnost, tudi sedanjost je uže polna najlepših dejanj naše preljubljive cesarjevine Štefanije, in takega milostljivega in osrečevalnega dejanja smo bili deželni tudi mi tržaški Slovenci uže pred tremi leti s tem, da je visoka gospa kumovala zastavi delalskega podpornega društva, katerega zaštitnik je cesarjevič Rudolf, in katero društvo je za tržaške Slovence in za njih narodni razvitek največje priznane važnosti.

To društvo hrani, kakor prav Talisman, dragocen trak, kateri je kakor kumica poklonila cesarjevna društveni zastavi.

To visokodušno dejanje kaže posebno nam tržaškim Slovincem uže tako nad vse simpatično cesarjevno v najlepšem svitu; hvaležnost naša ostane za vse čase globoko vtisnena v naših srcih.

Slučaj je hotel, da bomo baš v nedeljo slovesno praznovali mi tržaški Slovenci po delalskem podpornem društvu rojstveni dan visokega projektora onega društva; kdo se ne bi pri istej priliki spominjal tudi njega najmilostnejše soproge, katera uže drugi dan po tem pride stanovat mej nas Tržačane.

In ko bomo v nedeljo vsi skupaj zbrani v prekrasnej božje veži sv. Antona novega, kipele bodo proti Vsemogočnemu globokosrdne molitve, na tisoče tam zbranih Slovencev bo pobožno proti nebu pošiljali kratko, ali toli presrčneje molitev: »Bog živi cesarjeviča Rudolfa, Bog živi njega družico v vseh slučajih življenja, Bog ohrani cesarjevno Štefanijo!

Ako se ne more nobena obrtnija razviti ob Vipavi, čeprav ta ne more goniti žag, mlinov itd., tem več je mlinov, žag, tovarnic in fužin ob Hjublju, derodej rečici, ki vre iz neke strune gore dobre pol ure nad Ajdovščino ter se izliva v Vipavo. Razven tega dotoka ima Vipava še mnogo drugih potokov n. p. Belo na desni in Rašico na levi, pa je vendar zelo plitva in malo široka. Teče pa po prav romantičnem krasnem kraju, po dolini, ki se vedno bolj proti Gorici širi, dokler se ne združi z Goriško ravnino, ki se potem še precej široko razteza do izliva Soče v morje.

Vode vipavsko dolino narejajo zelo rodovitno in prijazno, katero rodovitnost povišujejo tudi aluvialna tla. Kaj romantično krasno lego imajo nekotni kraji poleg te reke, kakor drugi grad grofa Lanthierija, ki nas spomina na železne srednjeveške čase; Dornberk, Rhenberk, Privočina in njej nasproti Gradisce, sedež prvega našega pesnika Gregorčiča. Okolica je sploh prav lepa in zanimljiva, polja leno obdelana in visoke gorice polne grozdja, ki tudi letos da mnogo rujnega in slastnega vipavskega vina.

Navada je, da opisovalec kakega izleta govori, ako se ga je sam udeležil, v prvi osebi. Tega ni čestiti bralec pri revnem tem popisu opazil radi tega, ker dobro vemo, da je pisava v prvi osebi sploh nekako zoperna, ker bralec vidi pred seboj zmiraj le osebo pisalca dotičnih vrstic, koja gsin

Društvo sv. Cirila in Metoda.

(Dalje.)

Podružnični zbori.

§ 11. Na ustanovni podružnični zbor skliče družbenike družbeno vodstvo ali njegov pooblaščenec. Vsaka podružnica ima vsako leto svoj redni letni zbor, katerega skliče nje prvomestnik. Prekoretni zbor pa je sklicati vselej, če ga zahteva petina vseh podružničnih udov ali če ga ukaže družbeno vodstvo.

Podružnični letni zbor.

§ 12. Podružnični letni zbor naj se snide v prvih treh mesecih vsacega leta in je sklepčen, ako je bil vsaj osem dni pred pravilno (§ 11.) sklican in, kakor je krajna navada, naznanjen. Predseduje mu prvomestnik ali njegov namestnik. V njem se prebere načelnštva letno poročilo in naznanila družbenega vodstva.

Vsak družbenik, ki ima glasovalno pravico (§ 5.), sme želje izreči in navete staviti. Ako tem večina pritrdi, predložiti jih je veliki skupščini, ali družbenemu vodstvu v posvetovanje, a to vsaj do 1. maja vsacega leta, ako so hoče, da pridejo potem pri prvi veliki skupščini tistega leta na vrsto. Na dalje voli zbor vsako leto z novič načelnštvo in podružnične zastopnike za veliko skupščino (§ 14.) Glasuje se z nadpolovično večino pričujočih, voli pa z listki. Ako je prva volitev brez uspeha, naredi se ožja volitev. Pri enakem številu glasov odločuje pri glasovanju prvomestnikov glas, pri volitvi pa žreb.

Velika skupščina.

§ 13. Redno veliko skupščino je sklicati vsako leto jedenkrat v poletnem času. Kraj ji določuje družbeno vodstvo. Prekoredna se kliče, ako je sklene družbeno vodstvo ali družbeno nadzorništvo, ali če jo za gotov predmet zahteva desetina vseh podružnic. V poslednjem slučaju je veliko skupščino naznaniti v 14. dneh potem, ko je zahteva prišla do družbenega vodstva. Povabila na veliko skupščino je z dnevnim redom vred 14 dni pred primerno razglasiti.

Pravica udeleževati se velike skupščine.

§ 14. Velike skupščine se udeležujejo s posvetovalno in glasovalno pravico

- a) častni družbeniki;
- b) pokrovitelji;
- c) udje družbenega vodstva;
- d) udje družbenega nadzorništva in razsodništva; in
- e) zastopniki od podružnic.

Število podružničnih zastopnikov ustanavlja se tako, da je na vsaki 50 druž-

moti. Veleumr, ki so izborito znali pisati, ogibati so se tudi znali tega veino ponavljane »jaz« i »mi« in morda tudi radi tega so dostigli njih spisi do večje veljave (?)

Mi nismo hoteli načrtati svojega hoda po tej ali onej s kamenjem obutej, strmejši, ali vožnje v dišnej kočiji, ali v zibajočem se koleslju, pred katerim je bil vprežen mršav osliček, ali kako cota-joče kljuse; ni bil nam namen opisovati in ljudem pred fin nos postavljati, je li smo jedli nezabeljen močnik, prižgano juho, slabo polite žgance, ali vedno le dišečo penenko in razne druge francoski nazvane jedi.

Lastna hvala je skoraj zmirom zoperna, zato smo gledali se je ogibati; ona ne diši nobenemu, razven onemu, ki jo izusti. Da bi pa vendar kdo ne mislil, da smo v Vipavi lakot in žejo trpeli, da smo se domov na pol sestradani in z suhimi usti vrnoli, povedano naj mu bode, da v Vipavi ni treba človeku ni lačnemu ni žejnemu okolo se ulačiti in znamenitosti dežele ogledovati, ker izgubil bi zato vse veselje in namesto biti vesel in navdušen, ostal bi otožen in opešan okrog hodil.

Prazna vreča ne more po konci stati, in tudi človek izgubi vsako veselje do vsega lepega in plemenitega, ako mu manjka tega, s čim bi ukrotil krulječi svoj želodec. Pa vsaj se ti v Vipavi tega tudi ni treba bati, ker znana je deželna bogatost hvalevredna gostoljubnost Vipavčana.

benikov jeden zastopnik; vendar pa mora vsaka podružnica najmanj po jednega imeti.

Pooblaščenec in sklepčnost.

§ 15. Podružničnim zastopnikom je dovoljeno, pooblastiti namesto sebe kogar koli izmej družbenikov; vendar jeden pooblaščenec ne more za druge podružnice odati več glasov ko 5; od zastopnikov svoje podružnice pa tudi več.

Velika skupščina je sklepčna, ako je 20 opravičenih glasovalcev pričujočih. Ako se jih ne zbere toliko, naj se skliče druga skupščina, katera je potem, ako dnevni red ni spremenjen, sklepčna, brez ozira na število pričujočih.

Opravičila velike skupščine.

§ 16. Velika skupščina obravnava in sklepa o letnem poročilu in računu, ki ji ga dasta družbeno vodstvo in nadzorništvo, o zvišanji ali znižanji družbenih donoskov, o navetih družbenega vodstva ali od podružnic, o premembih pravil in o razhodu družbe, ter voli družbeno vodstvo in njegovega prvomestnika, družbeno nadzorništvo in razsodništvo ter častne družbenike.

Družbeno vodstvo se voli za tri leta; pa vsako leto izstopi jedna tretina. Prve dve leti določa žreb vodstvene ude, ki izstopijo. Nadzorniki in razsodniki pa se volijo vsako leto iz novič. Glasuje in voli se z nadpolovično večino glasov. A prememba pravil se more le z dvema tretinama in razhod družbe le s tremi četrtinami glasov pričujočih glasovalcev v redni veliki skupščini skleniti. Pri volitvah se glasuje z listki. Ako je prvo glasovanje brez uspeha, naredi se ožja volitev. Pri enakem številu glasov odločuje, kedar se glasuje, prvomestnikov glas; kedar se voli pa žreb.

Predsedstvo.

§ 17. Veliki skupščini predseduje prvomestnik družbenega vodstva, ali njegov namestnik.

Družbeno vodstvo.

§ 18. Družbeno vodstvo ima s prvomestnikom vred 12 udov, od katerih mora najmanj polovica stanovati v Ljubljani ali nje obližji. Ti volijo iz mej sebe prvomestnikovega namestnika, zapisovnikarja in blagajnika. Ono si naredi samó svoj opravični red; sme se razdeliti v odseke in si tudi iz družbenikov sploh izbrati zaupne može za posebné opravila ali poročila.

Za tekoča opravila si družbeno vodstvo lahko napravi ožji odbor, v katerem je prvomestnik, njegov namestnik, zapisovnikar, blagajnik in dva uda, ki se izvolita.

Družbeno vodstvo si sme tudi v posameznih deželah iz ondukajšnih družbenikov privzeti svetovalce za važne druž-

o kojej smo govorili uže zgoraj. In ti, se ve da, ne smeš po svetu hoditi kot »kapucin« brez groša v žepu!

S temi črticami smo hoteli le navdušiti slovenskega rodo- in domoljuba, da si gre ogledat ta raj slovenske zemlje.

Slovenski dijaki bodo imeli priliko ogledati si jo, ako je še niso, 23. t. m., ko se na divnem Trgu priredi dijaška veselica.

Vina pa, rumenega vipavčana, naj nam vendar bode dovoljeno pohvaliti, čeprav ni naše hvale potreben, mnogo več pa vreden, ker izvrsten je in rad ga človek pije, da ga le ima.

Ker snio toliko o vodi govorili, bode blagi čitatelj gotovo mislil, da je nemožno v Vipavi biti žejen. Pač pa! To pa sem sam izkusil, ker zapomni ti je, ako na Čaven, ali celo na Nanos greš, da se ti prav lahko prigodi, da moraš žejo in tudi hudo žejo trpeti, ako z seboj vode ne vzameš.

Sploh pa je dolina z vodo še preveč obdarjena; ubogi Kraševci bi se štel presrečnim, ko bi je imel deseti in morda tudi stoterni del, in v Trstu bi se liter vode, ki pod čivnom poleg St. Tomaža izvira, ter se Jovšček zove, plačeval po deset in več kr.

Gotovo je boljše, ter prijetnejše de človeku kozarec te vode, nego poln liter nekega malevrednega »tržaškega« čivkova, ki ni niti za namako oslu.

Ali to le potoma; rodovitnost vipav-

PODLISTEK.

Izlet v Vipavsko dolino.

Spisal Levin.

(Konec.)

Po tej navtnej predstavi in ko je grof Lanthieri ozdravel, odšel je Goldoni v Ljubljano, Gradec in potem skozi Trst nazaj v Vipavo, od koder je odpotoval preko Gorice in Palme v Chioggio.

Zdelo se nam je to dobro omeniti zato, ker je Goldoni eden najplodovitejših pisalcev igrokazov, koje se tu pa tam še zdaj predstavljajo. Spisal je namreč sto petdeset iger v prozi in verzih.

Romantičen je tedaj i lep ta kraj, kder Vipava izvira izpod Nanosa ter vreden, da si ga vsakdo ogleda, kakor tudi Trg, prijetno in mirno »mestec«.

Pol ure oddaljena od tod je sloveča božja pot Log, kamor dohaja o shodnih in sploh o Marijinih praznikih brez števila pobožnega ljudstva z vseh strani. V Trgu kakor sploh v spodnji vipavski dolini je prav malo obrtnije radi tega, ker se reka Vipava ne daje porabiti za gojenje strojev, ker nema padov in je njen tek zat-gotelj počasen. Padee jej namreč znaša 600' in hitrost (naglost) 400' na eno miljo. Njen tek je 6 milj dolg.

bene reči. Če kak ud izstopi, sme si družbeno vodstvo za čas do prve velike skupščine izvoliti namestnika.

(Konec prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Danski in grški kralj sta 19. t. m. prišla v Iši čestitat k rojstvenemu dnevu našemu cesarju, ki ju je za mizo povabil, potem pa sta se zopet v Gmunden vrnola.

Rumunski kralj in kraljica sta 19. t. m. prišla na Dunaj in potem odpotovala v Königstein.

Shoda v Kromerizu se udeležiti tudi ruski veliki knez Vladimir, carjev brat.

Prejšnja španska kraljica Izabela je prišla na Dunaj, cesar jo je obiskal.

K shodu v Kromerizu pride gotovo tudi prestolnik Rudolf, da pride z ruskim prestolnikom v osobno dotiko.

Prškemu kardinalu je čestital načelnik judovske vere na Češkem in kardinal mu je odgovoril, da se bo on, kakor vladika, prizadeval, da se obrani verski mir mej raznoverci češkega kraljestva.

Vrhovni škof graf Schönborn je zadnjo soboto z običajno slavnostjo prišel v Prago in sli na prestol najvišjega duhovnika češkega kraljestva. Pri vrodu ga je mestni župan dr. Černy pozdravil v češkem jeziku, ter naglašal, da je on varuh češke krone, da je on po starej navadi, po starem deželnem redu poklican, biti priča, ko si vladar dne kraljevo krono naglavo in s tem stopi v posvečeno zvezo z svojim ljudstvom. Vrhovni vladika je županu odgovoril tudi v češkem jeziku. — Vsled tega je vstalo v fakcijskih ilstih veliko kričanje na novega vrhovnega dušnega pastirja češkega kraljestva, da celo kardinala Schwarzenberga mu v izgled priporočajo, ker so menda pozabili, da je prav ta rajnik cerkveni knez v češkem deželnem zboru stavljal predlog, naj se pošlje deputacija na najvišji dvor in naj se cesar prosi, da se dá kronati za češkega kralja.

Vnanje dežele.

V Italiji je nižje ljudstvo vedno bolj nezadovoljno in spridenost se mej njim grozno širi. Temu pa se ni čuditi, ker italijanskej vladi je vera deveta briga in skrbeti za blagostanje uboze ljudstva tudi ne more, ker preveč trosi za vojne oklopnice in druge vojne priprave. Vsak dan se toraj čuje o velikih izgredih nižjega ljudstva. Te dni so italijanski delavci v Bukali pri Genovi napali 24 tirolskih delavcev, ki so v nekej krčmi počivali. Unel se je mej njimi hud boj, ki je trajal nad tri ure in bilo je na obeh straneh več mrtvih in ranjenih. Iz Genove so se morali poklicati vojaki, ki so morali rabiti orožje, da so heju konec storili.

V Hamburgu zboruje kongres za zvezo konitev pravic ljudstev.

Brazajvna konferenca v Berlinu je

ske doline prihaja razven dobrih aluvialnih tal tudi iz toplega podnebja. Razlika mej vipavskim podnebjem in srednje in severnim Kranjskim je precejšna, kajti poprečna letna toplota v Vip. i zn. ša 10° R., v tem, ko na višinah Triglav, Blegaja in drugega gorovja v onej okolici poprečna letna temperatura dosega le 3-50° R. Poleti znaša toplota v tej dolini do 22° R. Podnebje je torej milo in gorko, pravo italijansko podnebje, radi tega tudi rasejo tu rastline južnih temperatur. Tu raste cipresa, figovo drevo, lavor in druga, koja v severnih deželah iste Kranjske ne morejo radi mraza. Grozdje se tu tudi zgodaj pobira, ter iz njega nareja sladko vince, kar se v severnejših deželah ne dogaja, ker je v zadnjih trgateg poznoktobra in novembra, ker grozdje poprej dobro ne dozori ali še celo tistikrat ne.

«Veči del leta je nebo jasno; — pravi neznan pisatelj v svojem lepem. žalibog nedovršenem pispu v »Zori« 1877, iz koga sem posnel sem ter tja nekoliko podatkov o temperaturi in visočini hribov za moj mali spisek, — vzduh čist in suh; prosto uživa človek, z malo pičo (jedjo) zadovoljen, blagi dih vedno prijazen, vedno veselo prirode. Človeško telo raste krepko; živec so mu močni in prožni (elastični), duš se povišuje rad v kraljestvo visokih misli, in srce spremlja z rahlimi čuvstvi vedne, ali malo različne spremembe zemeljskega obraza, po katerem se tudi človek najbolj ravna!»

sprejela enoten transitni tarif za vso Evropo.

Bavarskemu kralju preté s konkurzom. On trosi toliko za zidanje krasnih gradov, da troški dvakrat in trikrat presegajo njegovo civilno listo, vsled tega je zabredel v velike dolgove, katerih pa nobeden noče plačati. Ministerski svet si ne upa predlagati deželnemu zboru, da se kraljeva civilna lista poviša, ker dobro ve, da deželni zbor tega ne dovoli; udje kraljeve ohibelji tudi nič nočejo vedeti za dolgove, in vsled tega je konkurz neizogibljiv. A prašanje je, kaj potem? Kralj v konkurzu pač ne bo mogel dalje ostati na prestolu. Politični svet bo potem moral to stvar v svoje roke vzeti.

Rusija se za vojno pripravlja; car je ukazal sestaviti posebno komisijo, katera bo imela razsojati o izvenrednih kreditih, ki bi se potrebovali takrat, ko car ukaže mobilizacijo, ali vstane vojna. Vojni minister je pooblaščen kredite, katere ta komisija dovoli, takoj nakazati, še predno jih je car potrdil.

O avfganskem prašanju poroča »Standard«, da se te dni pričakuje ugodni predlogi ruske vlade glede zulfikarske soteske.

Egiptovski ministerski svet je 14. t. m. sklenol po prihodu angleškega poslanca Wolfa prositi za angleški protektorat, ali duhovski glavari so se temu sklepu uprili.

Iz Kahire se poroča, da egiptovski minister vojne i notranjih opravil Abd-el-Kader paša, nekdanji sudanski generalni guverner, izdeluje manifest, v katerem naglašajo potrebo, da se Sudan zopet podvrže Egiptu. Abd-el-Kader pravi, da on hoče brez vsake pomoči Sudan zopet podvreči, ako se mu pusti prosta roka in dovoli potrebni pomočki. Manifest se ima natisniti in mej Arabce razdeliti in s tem pridobiti njihovo sočutje.

Iz Kahire se potrjuje, da so uporniki v Sudanu potem, ko so odšli angleški vojaki, zasedli Debbeh in Abbugusi, in da se uže pomikajo proti novej Dongoli.

DOPISI.

Iz Rojana 18. avgusta. Draga mi Edinost, priml v svoje predale tudi iz naše fare poročilo o lepej slavnosti 17. in 18. t. m. Slavili smo rojstveni dan Njeg. velič. Franja Josipa I. 17. t. m. hitro po Zdravej Mariji je začelo mlo tenkanje in gromovito strelanje z srednjega hriba Rojanskega. Potem se je vas razsvetlila in doneli so živo-klici na presvetlega cesarja v pozno noč. Ob 9 in pol so zopet zagrmeli topiči, ker prav v tem trenutku se je pela cesarska himna pred namestnikovo palačo.

18. o 5 uri zjutraj so naši topiči zagrmeli tudi 21 krat, ob 7 uri zjutraj je bila sveta maša za našega vladarja in pri tej slovesnosti se je tudi streljalo, kakor tudi mej slovesnostjo, ki se je vršila v cerkvi sv. Justa; potem se je streljalo opoldne in ob 4 in pol in zvečer, vsega vкуп 156 strelav.

Rojanski odsek se zahvaljuje vsem tistim, ki so kaj podarili za prah in hvala

Čilo je res in krepko sploh slovensko ljudstvo, ali v vsem se lahko enako ne trdi. Naš kmet je trdne postave, žilav in močnih prs, ali delavec v raznih fabrikah se kmalu pokvari. V Vipavi, kakor znano, so ob straneh Hublja sezidana poslopja, kakor mehantična mlina Rieterja in Johmana in bombaževa prejnica. V teh bližnje prebivalstvo dobiva mnogo zaslužka, ali zato si pokvari neredkoma ljubo zdravje. Po vipavskaj dolini hodeč videl sem mladence blede in bolehe, delalce v fabriki, koji so radi zaduhlega zraka opešali; ter si zdravje pokvarili. Ti niso enaki korenjakemu vipavskemu kmetu, ki se tudi muči in umorno dela, vendar pa mu ne primanjkuje kakor prvemu čistega in svežega zraka, ampak ima ga v izobilju! Ali kaj hočemo; slabe letine in veselje do zaslužka primorajo si ga v tovarnici iskati.

Pri koncu smo z našim opisovanjem; nobeden še toli natančen opis ne da popolnega pojma o stvari; vsaj še slika ne more prav natančno predstaviti našim očem osebe, ali kaj drugega, kar si za predmet vzame, tem manj si more človek upati natančno z besedami izraziti veličastni božji stvar — krasno naravo. Tega mi nismo namerjavali.

Kdor hoče natančen pojem imeti o lepoti Vipavske doline, boljše je, da si jo gre ogledat sam!

tudi našemu kanonirji, ker on se je tako vro sponesel in Jožefu Mainarju, ki je k svečanosti mnogo pripomogel, da Rojan ni zaostal, ampak pokazal, da smo Rojančani vedno zvesti našemu cesarju Franju Josipu I., katerega naj Bog živi.

V Sežani 19. avgusta 1885. Rojstveni dan Nj. veličanstva, presvetlega cesarja, obhajal se je pri nas prav slovesno. V predvečer kakor tudi rano v jutro istega dne proslavljalo je zvonjenje zvonov in pokanje topičev slavn dan. Raz vseh hiš ob glavnej cesti so vibrale cesarske in narodne zastave.

Ob 9. uri je služil č. g. župnik z asistenco slovesno sv. mašo, katere so se udeležile vse uradnije s predstojniki, sežansko starešinstvo z g. županom, podružnica gospa rudečega križa in velika množica vernega ljudstva. Pred cerkvijo je bil postavljen 72. brambovski bataljon, kateri je glavne dele sv. maše se strelom oznanjal.

Glava vse slovesnosti je bilo pa cerkveno petje. Novo ustanovljeni pevski zbor je pel kaj dobro iz točno Wieselbergerjevo latinsko mašo. Prijatelji petja so se izrazili jako pohvalno o njej. Čuditi se je, kako sta g. nadučitelj Hrovatin in gosp. lekarničar Ritschel sežanske fante, prvi v narodnem in drugi v cerkvenem petju v primeroma kratkem času tako dobro izurila. Vsa čast jima! A čast tudi pevcem, ki tako dobro in vro napredujejo.

Pri tej priliki bodi mi dovoljeno izreči javno željo, naj bi prijatelji petja na to gledali, da se peveci še nadalje v cerkvenem in narodnem petju urijo, da ne bi morda na enkrat vse utihnolo, kar se je v Sežani žalibog uže večkrat zgodilo. Tudi naj bi se na to delovalo, da se ustanovi pevsko društvo, ker to je Sežani v cerkvenem i narodnem obziru potrebno.

Sklenovši ta dopis priporočam pevce posebno toli zaslužnemu sežanskemu županstvu in sploh zavednim možem sežanskim, da jih podpirajo ter skrne, da ne vsahne to tako dobro začeto delo.

G.

Od Malenedelje spodnje Štirске dne 17. avgusta. Draga mi Edinost, vzemi zopet par besedi v svoj prostor mej dopise, da ne bodo mislili dragi čitatelji Edinosti, da smo zaspali na polji, katero obdelovati je sveta dolžnost vsakega rodoljuba, ki mu je na srcu naše politično in gnotno stanje.

Žalibožel da je še veliko prostega ljudstva, ki ne čita nobenega slovenskega časnika, ne drugih spisov; so še tako rekoč v temi in se drže starokopitnega načela pradedov, »češ tako je bilo nekdanj«. Če se nahajajo po okraju rodoljubi, uneti za našo domovino, uneti za narodnost, uneti za naše pravice, še jim taki ljudje klobujejo in očitajo, da z gospodo urž. To je navadno hvaležnost takih neukih prostih ljudi; pa to se dade predrugčiti, posebno s tem, da se ustanavljajo bralna društva, kder jih še ni, potem napravljajo shodi, na katerih rodoljubi živo pred očmi stavjo in pojasnujejo naše stanje v sedanjem času; marsikateremu se tako odpro oči, jamejo premišljevati in ščasoma postanejo uneti domoljubi.

Vreme smo imeli v mesecih juniju in do konca julija suho, brezi dežja, suša je prevelika uže bila, vročina neznosna, dreveje, ki je spomladi tako lepo cvetlo, in sadja obečalo obilno, ospelo se je skoraj nad polovico vsled pomanjkanja mokrote, zlasti slive. Ajda, posejana uže pred mesecem dni, komaj se še vidi, otave bo zelo malo, čisto nič na slabih travnikih, po katerih se živina pase; koruza, krompir je ves vel, slabo obrodi. Po vinogradih je srednje grozdja i to lepega, nadejamo se prav dobrega vinca, vinske letine, kakoršna je bila leta 1884, ki je močno tej enaka, kakor starinci pravijo, ki tistega leta pomnijo, če še dalje tako ostane. Grozje je uže semtertja mehko i to rane sorte in na solčnih legah.

Voda po mlakah se je posušila, ljudje so morali vodo iz potokov dovažati za živino, navadni pašniki so bili čisto suhi, vse je prosilo ljubega Boga za dež. Prve dni avgusta je prišel srednji dež, kateri je žejno zemljo malo napojil, semtertja je bila tudi toča in gorico malo oklestila. Pred kratkim so o priliki žegnovanja pri Kapeli zunaj Radgone t. j. 25. julija fantalni se stekli, nekdo je z nočem v trebuh vohel Slano iz Rihtarovec tako močno, da so mu izlezla čeva, katera so bila na več krajih prezrana; vračtelji so mu čeva sešili in zopet spravili v trebuh. Govoril je glasno z rokama si čeva držeč: »Poglejte, kaj človek ima. Ni mi znano, če še živi ali je umrl. Zakaj se fantje navadno tepejo in moré? Fantjel to ni lepe. Pogorelo je posestvo g. Razlaga oštirja v Logarovich. Požar je zopet uničil poslopje g. Cvetka v Ključarovich; v enem polmetju uže v drugo. Poslopje še ni bilo čisto dodelano.

Cena pšenice je 3 for. vagan, ali 100 klg. 6 fr. 50 kr., doma pri nas. Cena živine srednja — jaje 11 za 20 kr., vino 40 do 50 fr. štirtinjak. boljše do 60 for., po gostilnah 20 do 28 litr. Jabelčnik 12

for. polovnjak, meso 44 kr. kilo, bodi si svinjetina, teletina ali govedina. Goveje maslo stari pint. po 80 kr., drva mehka nasekana od 4 fr. do 4 50 kr. sežanj, trda, to je bukova 6 gld. nasekana. Žganje po gostilnicah od 32 do 80 kr. liter, po žganjarjih od 16 kr. naprej. Zdravil

Brežki.

Iz kvarnerskih otokov dne 20. avgusta 1885. (Izv. dop.) Blagovolite g. urednik prejeti malo vrstic od mojega malo večšega peresa, ter ponatisniti v Vaš cenjeni list. Istina je, da malokdaj se čita v slovenskih novinah dopisov od teh skrajnih obalov tužne Istre. Kako žali srce Slovanu, bivajočemu mej istrsko rajo, ako se povdarja, da ni še 20 let minolo, kar se je v malem Lošnju (Lussingpiccolo), kateri broji nad sedem tisoč duš, še hrvatski kot materin jezik v šoli učil. A kak razloček mej onimi i sedanjimi razmerami! Dečki i deklice se v mestnih šolah, koje broje blizo tisoč otrok, podučujejo v italijanskem kot materinem jeziku, in nemški pa je prost predmet; hrvatski jezik je za pečjo, ni duha niti sluha o njem. In vendar so gradjani Lošinja sami Hrvatel (Altroche madre lingua italiana!) Dokaz temu, da četrtina prebivalstva ne umeje italijanskega jezika, in četiri petine teh, kateri pri javnih opravilih in v družini v hrvatskem občujejo. Ni li to strašna kletev, v nebo vpiočji greh, izdaja naroda in domovine? Narod tužni, ni dovolj, da te zaničujejo, zasramujejo tvoji sovražniki, krvopivci lahoni ne, to sramoto ti pripravljajo tvoji lastni sinovi, sinovi majke Slave, ali sramotni odpadniki, koji se pajdašijo sedaj s pristaši iredentizma, da pripravljajo i gladijo pot Bonghijevemu načrtu za blaženi čevelj.

Znano, kako naši narodni dušmani trobiljo v njih ostudna i brezverska glasila, mej katerimi je zvononosec istrskih neodrešencev iz Poreča. Ta list je dosti člankov donesel, posebno radi šol v Osoru in Nerezinah, hoteč svetu i svojim bratom dokazati italijanski žvelj v teh občinah. Res je, da v Nerezinah, kder se je šola osnovala s hrvatskim in italijanskim učnim jezikom, vsed česar so naši odpadniki in nekateri karnjeli toliko hrupa napravili, da je šola celo leto zaprta stala; večina otrok je obiskovalo šolo v Osoru, kder je učni jezik laški. In kdo je vse to napravil? 2 ali 3 odpadniki — iči, kateri nosijo zvonce, oni so ubogo ljudstvo naščevali, da hrvatski jezik jim ni koristen, da ako se iz šole ne odpravi, nihče ne sme dece v njo pošiljati. To je istina, nastopki so dokazali, koliko zmore iztacija odpadnik pri neveščem priprostem kmetu, pri bornej raji. Smili se srcu ubogo ljudstvo, zaslepljeno od volkov, in vendar je gola resnica, da niti 5 od 100 ni zmožnih govoriti italijanskega jezika. Ako srečaš oratarja, poziravi te kristijansko v lepem slovenskem običaju: Hvaljen Isu Krst; v cerkvi česti, prasi in povišuje Boga v materinem slovenskem jeziku, ako pride v grad s kupčijo, ali nakupit si blaga, govori v slovenskem jeziku, ker drugega ni zmožen; i tem ljudem se vsiljuje laška kultura, čitajoč iredentarske liste, verjeti bi bilo, da se ti kraji pri Firenci nahajajo.

Veliko je pripomogel k tem razmeram dolgoletni lošnjiški paša, koji je toliko časa kot avtokrst vladoval. On je bil v tem političnem okraju kot železni Bismark v Nemčiji. Običnski zastopi uklanjali so mu se kot Hebrejci pred zlatim teletom zategadelj so znana rodoljubom Istre njegova početja pri zadnjih volitvah v deželni zbor isterski.

Velepoštovani in ljubljani naš rojak in rodoljub dr. Dinko Vitezič, državni poslanec, je v svojem dolgem govoru v sjednici državnega zbora 14. marcija l. 1884. natančno obelodanil taka početanja na Primorskem, in pritoži se ministerstvu, da fakti, kateri se pri belem dnevu pod zaščitom zakona, pod ustavno i konciljativno Taffejovo vlado gode, da so ugodni projektu onega Bonghija, kateri je v svojej knjigi dokazal, da se mora Primorsko postaljančiti za blaženo Italijo. Niso bile zabadava njega besede, paša in njegov namestnik, privandrani »Lombardaž«, odstranjena sta bila takoj in stanje se je v tem obziru zboljšalo pri nas. Sedanjji glavav tega političnega okraja gosp. Karol Truksa, Nemec po rodu, je mož, ki nepristransko izvršuje svoj delikatni posel, spoštuje jezikovno enakopravnost, kot tudi oba konceptista gospoda Rebek i Malhič, oba Slovence in torej naša rojaka.

Omeniti hočem tudi pri tej priloznosti da je Nj. visokost nadvojvoda Karol Stefan, brat španske kraljice Kristine, korvetni kapetan pri c. k. mornarici v Velem selu (Lussingrande) kupil palačo, katero je častno premenil v svoj dvorni grad. Avstrijski prapor vira od vshoda do zahoda solca na barjakaru, kot tudi na trgu v mestu. Nadvojvoda je priljuden in gostoljuben gospodar, obče ljubljen in spoštovan od prebivalcev, vidi se, da mu je prijetneje bivali mej priprostimi ljudstvom, nego v impozantnih palačah. V priprostej obleki se šeta po mestu, kratkočasi po vrtu, okoli cvetic in tičev, katerih ima mnogobrojno. Bog ga ohrani!

Iz Prage, 18. avgusta. Kako vam bi popisal presrečno i navdušeno sprejemanje, s katerim so nas počestili naši bratje na popotovanju v zlato rago! O! veselja in radosti sem tako ganjen, da se mi srce v prsih tresse. Uže na Dunaji, kakor vam je znano, sprejeli so nas bratje vseh rodov matere Slave z največjo presrečnostjo i navdušenostjo, enako tudi v Brnu ipotem na vseh postajah. Čelo gospé i gospice so nam povsed cvetice v vozove metale.

Vsled teh ovacij se je celo vlak zaklesol za dvajset minut. Vse pa je presegel sprejem v Pragi. Dospeli smo tja večeraj proti sedmji uri zvečer.

Bilo nas je vseh skupaj okoli 100. Čakala nas je ogromna množica ljudstva. Na prehodih državnega kolodvora so delali «Sokol» spalir, kder so stali z vzhajajočimi prapori. Zbrali so tukaj tudi poseben odbor, ki nas je sprejel in pozdravil, potem udje društva «Meštanska beseda», «Akademický čtenarski spolek», več mestnih svetovalcev, češki vseučiliški profesorji, udje društva čeških zdravnikov, vodja narodnega gledališča g. Šubert z udi gledališnega društva in mnogo krasnih gospoj. Ko se je ustavljal vlak, zadonelo nam je z tisoč in tisoč grl: «Slava», «živi!», «na zdar!». Stopivši iz vozov, pozdravil je starosta praškega «Sokola», g. dr. Čížek, v imenu društva vrle slovenske sokole z obal jadranskega morja, ter jim zaklical gromovito: «živi!», ki je odmeval iz tisočero grl. 30 kočij je bilo pripravljenuh za nas in ko smo vanje sedali, metale so nam gospé cvetlične šopke v vozove. Peljali smo se pred narodno gledališče in potem na svoja stanovanja.

Ob devetih zvečer smo se zbrali v velikej dvorani društva «Meštanska beseda», kder je bila skupna večerja in presrečna zabava pozno v noč. To se ve, da zdravje ni manjkalo. Najprije je poprijel besedo g. P. Eckert ter govoril blizu tako le: V nekdanjih časih, ko je bil češki narod na visokih stopinjah omike in slave, slovelo je mesto na Veltavi tako, da se je imenovalo zlata Praga. In ko je zlato naše Prage otemnelo, ko je bil raztrgan z njene glave kraljevi šapel, ko je z umirajočim ljudstvom tudi njegova Praga umirala, ohranila se je in živela je vendar lepa povreda o zlatej Pragi. Ona je živela v vseh časih globočega našega propada daleč na jugu, na balkanskih gorah, na jadranskih obalah, na savskih bregovih, mej slovanskimi brati. Danes je naša Praga zopet zlata Praga, ona je srce, slava, krona našega vzbujajočega naroda.

Kakor v starih časih, sveti se naša matka v zlato narodne zavednosti in patrijotičnej ljubezni svojih sinov, in na milijone čeških in slovanskih src jej vriska naprou. In danes pozdravljamo v naročji matke Prage ljube in drage romarje iz onih slovanskih dežel, v katerih je izročilo o zlatej češki Pragi ves čas narodnega našega propada naučivo. Zlata Praga danes pritiska na srce otroke skupne naše matke Slave iz daljnega juga. Pozdravljent, dragi slovanski bratje! Kakor sokoli ste k nam prileteli, da ogledate našo in Vašo zlato Prago, zemljo, ki je napojena s potom in solzami naših očetov, mesto, katero je zgradila tisočletna zgodovina našega naroda.

Naša srca so vam naproti bila, ko smo začeli Vaše geslo: «V zlato Prago»! Mi dobro poznamo Vaše želje in tožbe, mi poznamo in spremljamo boj za obstanek, kateri s težavo bojujete v slovanskih Termopilah na jugu zoper dve močni sovražni krdeci. Bratje, napijte se nove moči na prain slovanske Prage, ogrejte se na njenem srcu! Naj Vas okrepijo češke slave spomeniki, s katerimi se ponaša, vzlasti narodno gledališče, naj Vas ojači krepka žila narodnega našega življenja v tem mestu, naj Vas osrdi naša ljubezen za daljše blagotvorno delo v prid ljubljenskega naroda. Podajmo si k temu delu roke. Složimo se! Milujmo se!

Pretresel je do duše nas vse ta lepi navdušeni nazdrav, na kateri je primerno odgovoril g. Trstenjak, ki se je najprej zahvalil za srčni sprejem in rekel, da imamo tri sovražnike, ki nas bi bili užužili, da nam ni slovanska ideja podala rešne roke. Mi smo prišli danes, da ojačimo prijateljstvo, ker le na bratovsko ljubezen je oprta naša bodočnost. Mi nečemo družih neslovanških narodov zatreti, ali mi hočemo tudi živeti. Resnica je, kar je rekel Castelar, da so Slovani tisti faktor, ki kdaj socijalno življenje po vsej Evropi oživi in na prava pota napelje. Le slovanska ideja, ki je češki narod oživila, ohranila nam je življenje. V tej ideji je naša bodočnost. Govornik je potem nazdravil češkemu narodu in občinstvo je burno pritrdjevalo.

Gosp. Hribar je govoril slovenski ter rekel, da je pri Slovencih navada v znamenje gostoljubnosti ponujati kruha in soli; v Pragi pa so se gostom ponudili srca. Konci govora je nazdravil v češkem jeziku zlatej slovanskej Pragi.

Govorilo je še več gospodov, g. Čihálik slovenski, g. Karlovicz poljski, g. Polička hrvatski; mej posameznimi govori je pel kvartet «Kytara» narodne pesmi. Danes zjutraj ob osmih se zberemo v prostorih društva «Meštanska beseda», od

kodar se napotimo ogledat razne znamenitosti. In čas je, na otidem, zato moram končati.

Domače in razne vesti.

Imenovanje. Cesar je imenoval koperatorja stolne župniške cerkve v Rabu Mateja Bogovića kanonikom katedralnega kapitola v Krku. — G. Franc Hočevar, višega sodišča svetovalce je postal predsednik ljubljanskega deželnega sodišča. — G. Ant. Globočnik, dosedaj okrajni glavar v Postojni, imenovan je svetovalcem pri deželni vladi v Ljubljani. — Naš narod na Kranjskem bode gotovo zadovoljen z obema tema imenovanjema.

Tržaški namestnik se povrne denes zvečer z odpusta iz Aussee v Trst, da sprejme poputrajšnje cesarjevo, večerj pa je šel na odpust na Dunaj dvorni svetovalce vitez Rinaldini.

Vseučilišni profesor Jagić je bil te dni s svojo družino v Trstu. Kakor znano, je profesor Jagić eden prvih filologov in slavistov na svetu in uživa na Ruskem posebno visoko plačo. Sliši se, da bi ga zdaj rada pridobila naša vlada za dunajsko univerzo. Profesor Jagić je rodoma Hrvat; Hrvatje imajo uže prav mnogo svetovnih celebritet.

Delalsko podporno društvo. Udje društva so vanjenu, da se zbero uže ob 7. uri zjutraj pred stanovanjem društva (Acquedotto št. 11), od tam se bode kmalo po 7. uri odmarširalo v cerkev sv. Antona. Obornice in one gospodične, ki bodo stale okolo zastave, se precej podajo v presbiterij. Vse druge družabnice se zberó precej pod presbiterijem na desno, udje na levo. Deputacije povabljenih društev imajo svoje sedeze na epistolski strani, odbor društva pa na evangelijski, obornice in druge gospice, ki bodo okolo zastave, bodo sedele na stolih, obrnenih proti altanju, v sredini presbiterija. Po končani maši gre društvo se zastavo in krdho v novo stanovanje na doganskem tigu.

Družabniki naj vsi pripnejo na sukno društveno znamenje, prav tako oborniki in poverjeniki svoja posebna znamenja, obornice pa naj si den-jo čezramnice (trakove). Odbor se nadeja tudi množega obiska pri besedi zvečer ob 7. uri v gledišču Fevice, katero bode praznično odieno.

Častna kompanija za ruskega cara. Iz Trsta je odšla te dni v Kromeriz častna kompanija tukaj garnizujučega polka Aleksander III., št. 64, obstoješa iz 190 lepin, zbranih mož z godbo, pomnožno blizo do 90 mož, da bode delala tam častno službo pri svojem vlastniku. — Polkovnik in en major pa sta uže poprej odšla v Kromeriz. Častne kompanije srečni pove- ljnik je stotnik Mjerka.

Štipendije. Razpisanih je več Reyerjevih štipendij za ubožne bivše trgovce. Odhaj jih borsna deputacija. — Razpisani ste tudi dve štipendiji ustanove Clivio za poštene neveste katoliške vere. — Prošnje do 14. oktobra na mestni zbor. — Razpisani je tudi štipendij Ananias za enega visokošolca, ki hoče pa študirati medicino na Dunajski univerzi. Dotični mora imeti izvrstna spričevala, mora biti rojen v Trstu in mora biti katoličan, ali armenski katoličan ima prednost. — Prošnje do 5. septembra na tuk. magistrat.

Prašnjena društva Concordia. Slavno predsedništvo! Kje je bilo Vaše društvo, ki je našim okoličanom v enomer trdilo, da je tudi patrijotično in da hoče spravo in mir mej okolico in Trstom, dne 17. in 18. t. m. zvečer, ko so se vsa patrijotična društva vdeležila baklade in veselice društva Austria?

Ali je patrijotizem društva Concordia morda drugačen, nego avstrijski?

Dajte odgovor vi zapeljivci in zapeljani, ako morete!

Laž in prevara ima kratke noge, to je najlepše dokazalo Vaše društvo, katero po tolikej laži ne bi smelo nikoli več na dan!

Tržaške novosti:

Hudomušnost. Prošlo noč je nekaj pobalno okolo ene ure nastavil zavojček praha na odprto okno naše tiskarne, ter ga zažgal s žico. — Eksplozija je bila majhna, veči pa je bil plamen; vse skupaj pa ni niti delalcev prestrašilo, ki so prav blizo okna delali ter tkli za pobalnikom, kateri pa je pete odnesel.

Po perju poznano tička. L'Indipendente, L'Alabarda di Trieste, Il Piccolo, Il Popolo — vse te lanonske golazni prinesle so poročilo o slavnosti na rojstveni dan cesarja v 5 vrstah skoro do besede vse enako; baklade in veliko slavnosti društva «Austria» pa niso videli ti lahonski listi. Ako se kdo obesi, prinesejo ti listi po 2—3 kolone dolga poročila, kakar je pa ves Trst na nozan, da slavi vladarja, pa ti listi nič ne vidijo. Uže prevelika drznost!

Ponesrečila sta zopet dva mala otroka, ker sta bila brez vsacega varstva na ulici;

4 letno dete je bilo povoženo, 6 letno pa si je oko nevarno ranilo. Matere, matere!

Policijsko. V tem tednu je policija zaprla več zločincev, tujcev, katere je policija iz Dunaja in drugod iskala. Bili so ti ljudje uže nekaj časa v Trstu, držali so se skriti po privatnih stanovanjih. Zdaj pa bodo se imeli zagovarjati pred sodnijo oni gospodarji, ki so dali tem ljudem stanovanje, ne da bi bili to javih policijskemu vodstvu, kakor je to po postavi strogo zapovedano. — Fakin Peter V. je odnesel iz mlina Economu 200 praznih vreč. Policija mu je bila za petami, pa ji je ušel, ali čakati so ga šli stražniki v domače gnezdo, v katero je kmalo priletel in se tudi vjel. — Nekega mornarja, ki je na ulici spal, so tatje skoro popolnoma stekili in mu odnesli tudi beliče, kolikor jih je imel v žepu. — Dva mlada peka je dejala policija pod ključ, ker sta vkradla lastnem gospodarju nekoliko denara. — Dva tatova so te dni v cerkvi svetega Antona novega zasačili, ko sta iz pušč z limenco kradla denar. — Nek lopov je hotel ukrasti predvečerajšnjem v noči celo šino iz ceste, po kateri vozi Tramvaj, policija je lopova prepo-dila. — V Nabrežini so neznani tatovi neko noč tega tedna ondodnemu čevljarju pokradli čevlje in kož za gold. 67. — 3 domače tatove je policija zasačila v ukradenem blagom v rokah. — V ulici Negroziant je policija prepo-dila več tatov, ki so uže bili ulomili v nek magazin. — Neko žensko so zaprli, ker je po ulicah pjana razsajala, ž njo iz enakega uzroka tudi nekega fanta, barvarja, rojenega v Slivju. — Neko Senožčaneko in nekoga Devinčana pa so zaprli, ker sta se vinila v Trst, akoprem uže parkrat izgnana.

Izpred porotnega sodišča.

Tri dni je trajala obravnava proti morilcu Andreju Zegu iz Koprive na Krasu. Zislišanij je bilo kakih 37 prič, katere vse skupaj so prejasno dokazale, da je šel 8. marcija s svojo ljubico, Ano Krt iz Trsta na Kras, kajti videli so ga ž njo na Opčinah, v Tabru, Dolu, potem pa so ga videli samega v Koprivi, v Skopem, v Krepiljah, Proseku itd. Zega je pri vsem tem tajil, da je bil tiste dni s svojo ljubico na Krasu, rekal je, da ni ž njo več govoril od februarja, sicer pa se je pri vsakem odgovoru na stavljena pitanja tako oporekal, da je vsak otrok moral soditi na njegovo krivdo. Odični kemiki so p eiskavali tudi obleko, katero je nosil tiste dni in našli so v nekaj ruti, potem na blačah in na drugej obleki krvne madeže, ki so bili sicer dobro izprani, ki pa so se pri vsem tem po kemičnem procesu dali konstatovati; nadalje so zdravniki tudi našli na desnej roki dve majhni rani, kateri je morilec gotovo dobil s kamenjem, s katerim je ubil ubogo svojo ljubico. Dokazi so bili toliki in tako prepričevalni, da je vsak poslušalec obravnave moral vsprejeti popolno prepričanja, da je Zega peljal svojo nosečo ljubico Ano Krt na Kras, ker ga je ona k temu nekoliko moralno prisilila, češ da gresta oba skupaj po pisma, za poroko potrebna, v Koprivo in Hruševco; a da je Zega uže dolgo tuhtal, kako bi se iznebil uboge Krt, ki je bila uže blizo poroda, da mu je najbrže mej potem prišla peklenska misel, da pelje ubogo ljubico v eno mnogih dolin na Krasu in da jo tam smrtno treči z velikim, več kilogramov težkim, robotim kamenom in da je ta sklep tudi hitro izvršil, ter ubogo žrtve večkrat z onim kamenom po glavi pobijal, dokler se je zagotovil, da je mrtva.

Ko je zločin izvršil, šel je naprej v Koprivo, Skopo itd., kder je obiskal svoje sorodnike, ter se je vrnil 9. marcija skoz Prosek, kder je tudi obiskal neko svojo sestro, omoženo Ukmar in še le 9. marcija zvečer dospel domu v kampanjo pod Sv. Alojzijem, v kateri je delal uže več let. — Misil je ta živinski človek, da tako hitro ne najdejo trupla njegove nesrečne ljubice, ali uže čez par dni je bil ves Kras poln strašnega dogodka in žendarmi so po le nekaterih poizvedbah uže 13. marcija prišli na sled morilcu, katerega so istega dne aretirali in odpeljali v zapor. Spričevala rojstvena srenje in izpovedbe znancev zločince so tudi vse izrekle, da je Zega človek slabega vedenja in nevarnega značaja, s kratka vse okolnosti so vplivale na to, da so porotniki, ko jim je predsednik sodišča stavil edino prašanje, je li Andrej Zega kriv premišljenega in zavratnega umora rajnce Ane Krt, po komaj četr ure trajajočem posvetovanju izrekli enoglasno: **kriv je**, na kar ga je sodnija obsodila v smrt na vesalih. — Zega pa je tudi po zaslišanju strašne soibe še vedno trdil, dr je nedolžen in tudi smrtna soiba ga ni čisto nič prestrašila, ampak ostal je otrpnen grešnik, kar kaže na njegovo hudobno srce. — Tomaž Maslu, 29 letni fakir, spadajoč pod Postojno, je 1. julija, kakor smo v svojem času poročali, z nožem trikrat prebol svojega kolego in prijatelja, nekega Pieliča, ker mu je ta pri vinu neko slabo dejanje očital. Pielič je vsled dobljenih ran umrl. — Porotniki so soglasno potrdili na uboj glaseče se edino prašanje in sodišče je Masla obsodilo na 7 let težke ječe.

Iz Barkovelj nam pišejo: Naš

uže dobro poznani kapovila, ki je še pred par leti imel v svojej pisarnici Garibaldi-ovo sliko in je tudi ljulem rekel, da zgubé še srajce, ako bo to držal z «governom», prišel je letos na cesarja rojstni dan v cerkev k maši in je na svojej pisarni tudi izobesil cesarsko zastavo. — Torej se je menda tudi on spokoril, akoprem pravijo, che la volpe perde il pello, ma il vizio mai.

Desetkeberska družba v Trstu je nabrala v meseci avgustu sedem goldinarjev za «Narodni doma» v Ljubljani.

Goriške novosti. Še vedno vse govori, posebno po Vipavskem o dogodkih v Ajševci, ljuistvo je razkačeno in Bog začuvaj, ako ne bi se po vsem pravica godila v tem obziru. Večina goriških Italijanov pa tudi kaj otroč obsojuje one mladeniče. Mogoče je tudi, da se bode v tej stvari pri kakaj priliki govorilo celo v državnem zboru, kajti provokacija so mladiči sami obstali v «Edinosti», nič jim ne pomaga v tem obziru. — Dr. Josip Tonkli vabi svoje volice Tolminskega okraja v javni shod v Tolmin dne 30. t. m. — Goriško kmetijsko društvo bode imelo 27. t. m. v Grabiški javen zbor v proslavljenje njega 120letnega delovanja. — V selu pri Čerčičah so našli na dvo-rišči ondašnjega podžupana, g. Antona Berbuča, kakor poroča «Soča», ko so kopolli temelj za nov hlev, več grobišč in zraven mrličev še razne denarje, lončke, zapestnice in druge reči. Vedno več mrtvecev spravljajo na dan, katerih kosti niso še popolnoma strohnele. Kost kažejo, da so bili mrličii junaki, kajti kosti so jako močne in velike. — S Trnovega v Gorico bodo vozili drva od 1. sept. naprej z lokomotivo, to je tramvaj na paro pa brez šin. Novo prevažanje prevzela je neka družba, sestavljena večinom iz tujcev. V Trstu imamo uže davno vozičjo s tako lokomotivo, namreč vozijo premog iz luke v Struthofovo fabriko. — Žandar čepovanske postaje imenom Brus, rojak idrijski, zgubil se je dne 11. t. mes. na Lokvah v gozdu. Žendarmi bližnjih postaj, gozdni čuvaji in lokvarski možje ga iščejo, a brez uspeha. Tukaj se govori, da so žandarma uže našli mrtvega, ne daleč od Čepovana. Neko zloglasno žensko iz Lokve so zaprli, ker je v sumu, da je ona kriva umora.

Na gimnaziji v Pazinu se osnuje s prihodnjim šolskim l-tom hrvatska paralela v I. razredu, — tako je ukazalo ministerstvo; ali dež. šolski svet se nekda temu protivi; naiejamo se pa, da bode ta pot obveljala volja ministerstva. — Na omenjenej gimnaziji bilo je zadnje šolsko leto 129 rednih dijakov, mej njimi 63 Italijanov, 44 Hrvatov, 12 Slovencev in 14 Nemcev. Istranov bilo je 108, ostali iz drugih kronovin. V 8. razredu bilo jih je 9, od katerih je 7 napravilo izpit zrelosti.

Kolera po vsem Spanskem še enako hudo divja. Tudi na Francoskem se hoče širiti; v Marziji umre na dan okoli 30 ljudi. Iz Tulona pa se poroča, da je tudi tam osem oseb zbolelo za boleznijo, podobno koleri. Tudi v soseski Borgonovo, provinciji Vicenza, umrla je zadnje sredo ena osoba za kolero.

Nesreče. Iz Rima se poroča, da je v via Emanuele padel z voza, naloženega z strelnim prahom, zaboj, užgal se in užgali se tudi drugi zaboji. 25 oseb je bilo hudo ranjenih, izmej katerih so štirji k malu pot-m umrli. Mnogo so trpele tudi bližnje hiše.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Oprhljivost trte.

Spisal Anton Kodrič.

Marsikateri kmet se nadeja dobre vinske letinje, ko vidi spomladi, kako lepo trte poganjajo, razvijajo svoj nežni zarod in potem kako lepo cveto. Ali nekoliko tednov po cvetenju vidi, da mu je božija previdnost uničila vso nado, trte so ocvetele, ploda pa je le malo, ali na posameznih trtah celo nič. Temu pravimo, da so trte oprhnele. Vzroki, po kate ih trte oprhnejo, so različni.

Ko spomladi trte poženejo in razvijajo svoj zarod, napade jih hud mraz, vsled tega zarod otrpne, ne da bi trte na videz zebile. Dalje zarod ostrmi, da več ne raste, ali pa postane nepopoln, to je, da malo jagod napravi. Večkrat se tudi pripeti, da mraz zarod pokonča s tem, da mu najzlahnejše dele uniči.

Če je zarod od mraza premrli, začne nekoliko časa prej kaj lepo cvesti, prašniki se čvrsto razrastajo, maternica je otrpnela in ščernela, vsled tega se ne more oploditi in sadu donesti.

Tudi megleno, vetrovo in deževno vreme v času cvetenja veliko škodo napravlja; prašniki dovolj ne dozore, cvetni prah pa dež in veter iz zaroda odpravljata. V tem slučaju se ne moremo nadejati dobre letine. Velika vročina cvetni prah naplo posuši, da se ne more z maternico združiti. Če pa mej solčnim pripekovanjem goste plohe padajo, zarod, oziroma mlado grojzije zarjavi in odpade. Takrat se ne moremo nadejati dobre vinske letine.

